

OFISI YA RAIS
TAWALA ZA MIKOA NA SERIKALI ZA MITAA

TANGA, IRINGA, SINGIDA, MOROGORO, DODOMA, TABORA, LINDI AND MTWARA
MTIHANI WA UTAMILIFU (MOCK) – DARASA LA SABA

03

MAARIFA YA JAMII NA STADI ZA KAZI

Muda: Saa 1:30

Mei, 2025

Maelekezo

- Karatasi hii ina sehemu A, B, na C zenye jumla ya maswali **saba (7)**.
- Jibu maswali **yote** kwenye nafasi uliyopewa.
- Sehemu A na B zina alama **ishirini (20)** kila moja na sehemu C ina alama **kumi (10)**.
- Majibu yote yaandikwe kwa kalamu ya wino wa **bluu** au **mweusi**, **isipokuwa** katika michoro ambapo ni lazima kutumia penseli.
- Vifaa vya mtihani visivyoruhusiwa **havitakiwi** kwenye chumba cha mtihani.
- Andika **Jina lako**, **Jina la shule** na taarifa nyingine zote muhimu juu kwenye karatasi ya mbele.

KWA MATUMIZI YA MTAHINI TU		
NAMBA YA SWALI	ALAMA	SAHIHI YA MTAHINI
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
JUMLA		
SAHIHI YA MHAKIKI		

SEHEMU A (Alama 20)

Jibu Maswali yote katika sehemu hii.

1. Chagua herufi ya jibu sahihi kwa kuandika herufi ya jibu kwenye mabano:

- (i) Mwalimu wa maarifa ya jamii aliwafundisha wanafunzi wake njia bora ya kutunza mazingira. Nini kifanyike kudhibiti taka za viwandani ili kulinda mazingira. ....

A. Kufunika B. Kuficha C. Urejelezaji D. Kuchoma

E. Kuchuja

- (ii) Wanafunzi wa darasa la tatu walipima moja ya kipengele cha hali ya hewa na kurikodi jibu walilopata katika millimita. Je unafikiri walipima kipengele kipi cha hali ya hewa? .....

A. Joto

B. Jua

C. Mgandamizo wa hewa

D. Upepo

E. Mvua

- (iii) Kimuya ni mkulima wa zao la korosho. Unafikiri ni mkoa gani hapa Tanzania ambao unazalisha zao hilo kwa wingi? .....

A. Morogoro B. Singida C. Dodoma D. Mtwara E. Kagera

- (iv) Maeneo ya milima na nyanda za juu zina hali ya ubaridi kuliko maeneo yaliyokaribu na usawa wa bahari. Ni kwa kiasi gani Joto hupungua kila unapokwenda juu kwa mita 1000 kutoka usawa wa bahari? .....

A. 6°C B. 0.6°C C. 0.06°C

D. 100m

E. 60°C

- (v) Tanzania ni nchi iliyobarikiwa kwa kuwa na aina nyingi za madini. Ni madini gani yanayopatikana Manyoni-Singida, Bahi – Dodoma na Namtumbo- Ruvuma? .....

A. Tanzanite B. Dhahabu C. Uranium D. Chumvi E. Chuma

- (vi) Wakulima wanashauriwa kutumia njia bora za ufugaji ili kulinda mazingira. Nini matokeo ya kufuga wanyama wengi katika eneo dogo? .....

A. Wanyama watanenepa

B. Wachungaji kuchoka

C. Mmomonyoko wa udongo

D. Kuongezeka kwa uoto wa asili

E. Kuongezeka kwa rutuba

- (vii) Shule ya msingi Migungani walipanga safari ya kimasomo kutembelea maeneo ya kihistoria ambayo ni maarufu kwa michoro inayoonesha njia za uwindaji zilizotumiwa na watu wa kale. Je unafikiri ni eneo gani watalitembelea? .....

A. Ismila

B. Engaruka

C. Olduvai Gorge

D. Kilwa

E. Kondoia Irangi

- (viii) Kupungua kwa barafu katika mlima Kilimanjaro kumesababishwa na kuongezeka kwa joto duniani. Wewe kama mtaalamu unafikiri ni shughuli gani inayoweza kutatua tatizo hili? .....

- A. Kuchoma misitu na kuchoma misitu
- B. Kupanda miti na kutunza mazingira
- C. Kulima pembezoni mwa mlima ☐
- D. Uvunaji holela wa misitu
- E. Kufuga wanyama wengi katika eneo dogo
- (ix) Zama za mawe zimegawanyika katika vipindi vitatu. Ni zama zipi za mawe zilizo-dumu kati ya miaka 3,000,000 BC hadi 300,000 BC? .....
- A. Zama za mawe za kale   B. Zama za chuma
- C. Zama za mawe za mwisho   D. Zama za mawe za kati ☐
- E. Zama za kidigitali
- (x) Wanafunzi watano kutoka shule ya msingi Kingale waliambiwa wataje mila na des-turi potofu zinazofanyika katika jamii. Mmoja wa wanafunzi hao alitaja jibu lisilo sahihi. Je, unadhani ni jibu lipi alilolitaja mwanafunzi huyo? .....
- A. Kutahiri wanaume
- B. Kukeketa wanawake
- C. Mauaji ya watu wenye ulemavu wa ngozi ☐
- D. Ndoa za kulazimishwa
- E. kuolewa umri mdogo
- (xi) Mtaalamu wa mazingira aliwashauri wanakijiji wanaoishi kandokando ya mto Munguri namna ya kuzuia upotevu wa maji na mmomonyoko wa udongo. Je, ni ushauri gani wanakijiji wanapaswa kupewa? .....
- A. Kulima kilimo cha matuta na kilimo bora cha umwagiliaji
- B. Kupanda misitu na kuichoma
- C. Kukata miti na kulisha wanyama ☐
- D. Kuoga na kupoozea mashine
- E. Kufuga kundi kubwa la mifugo
- (xii) Bumbuta aliambiwa akokotoe muda wa mji wa Mwanza. Ikiwa Mombasa ni saa 12:00 mchana. Je, ni jibu lipi aliwapa wanafunzi wenzake? .....
- A. 12:00 pm   B. 12:00 am   C. 6:00 am   D. 12:00 mchana ☐
- E. 12:00 Usiku
- (xiii) Wakati ukame ni janga linalotokea taratibu, wakulima, wafugaji, na wadau wengine wanapaswa kujiandaa ili kukabiliana na ukame kwa kutumia mikakati kama vile? .

- A. Kuuza wanyama wote kabla janga halijatokea
- B. Kuandaa mpango mkakati kukabili ukame
- C. Kutokujishughulisha na kilimo
- D. Kuishi nje ya nchi
- E. Kujishughulisha na ufugaji

(xiv) Ipi kati ya yafuatayo ni faida ya kufua nguo? .....

- A. Kuonekana nadhifu
- B. Kuonekana vibaya
- C. Kubadili rangi
- D. Kuonekana mzee
- E. Kuonekana mchafu

(xv) Ni shughuli gani ya kiuchumi inayohusisha watu kusafiri kutoka sehemu moja kwenda sehemu nyingine kwa ajili ya kuburudika, biashara (kazi), masomo au dhumuni lingine? .....

- A. Usafirishaji
- B. Ujasiriamali
- C. Usafiri wa majini
- D. Utalii
- E. Kilimo

2. Oanisha maneno kutoka **KIFUNGU A** na maelezo yanayoshabihiana nayo katika **KIFUNGU B**, kisha andika herufi ya jibu sahihi kwenye mabano

KIFUNGU A		JIBU	KIFUNGU B
i.	Wataalamu wanaopima na kuthibitisha ubora wa bidhaa	( )	A. kuathiri afya za wateja na mapato ya serikali
ii.	Ukosefu wa maeneo wezeshi ya biashara	( )	B. Shirika la viwango Tanzania (TBS)
iii.	Matendo haramau katika biashara	( )	C. Njia mojawapo ya kutatua changamoto ya ujasiriamali
iv.	Kuhifadhi taarifa sahihi za kibiashara	( )	D. Wakala wa vipimo (WMA)
v.	Kutambua na kuwadhibiti wajasiria mali wanaokwepa kodi	( )	E. Moja ya changamoto inayowakabili wajasiriamali wadogo
			F. Wakala wa barabara
			G. Mamlaka ya mapato Tanzania (TRA)

SEHEMU B (Alama 20)

Jibu Maswali yote katika sehemu hii.

3. (i) Vita ya Kagera kati ya Tanzania na Uganda viliathiri uchumi wa nchi. Ililazimika Tanzania kutumia kiasi kikubwa cha pesa kwaajili ya kupambana na Idd Amin rais wa Uganda. Je vita hivyo vilidumu kwa muda gani? .....
- (ii) Taja maeneo muhimu mawili ya kimkakati ambayo yalikuwa yakigombaniwa kipindi cha mgawanyo wa bara la Africa?
- (a) .....
- (b) .....
- (iii) Kitendo cha kuongezeka kwa joto kwenye uso wa dunia huitwa .....
- .....
- .....
4. (i) Azimio la Arusha la mwaka 1967 lilikuwa na maslahi kwa watanzia. Je sera ya azimio hilo ilihusu nini? .....
- (ii) Tanzania imeanzisha na kuimarisha ushirikiano mzuri na nchi nyingine za Afrika katika nyanja mbalimbali kama vile kuwa na mabalozi wanaoiwakilisha nchi kwenye nchi nyingine tunazoshirikiana nazo. Pia Rais hudhuru katika nchi nyingine ili kutatua migogoro, Je huu ni aina gani ya ushirikiano?
- .....
- (iii) Kwanini chancellor Otto Von Bismarck alitisha mkutano wa Berlin?
- .....
5. (i) Eleza matumizi ya moto kipindi cha zama za mawe za kati
- (a) .....
- (b) .....
- (ii) Eleza mchango wa wajasiriamali kwenye maendeleo ya uchumi wa nchi?
- (a) .....
- (b) .....
- (iii) Tunashauriwa kupiga nguo pasi baada ya kuzifua. Taja faida mbili za kupiga pasi nguo
- (a) .....
- (b) .....
- (iv) Mistari ya kubuni inayochorwa katika ramani kutoka magharibi kwenda mashariki wenye nyuzi 0 unaitwa .....

6. (i) Je, ni neno lipi lenye asili ya neno la Kijapani linalomaanisha ”wimbi la bandarini” na linarejelea mawimbi makubwa ya bahari yanayosababishwa na matetemeko ya ardhi chini ya sakafu ya bahari au nguvu zingine za asili kama vile milipuko ya volkeno au vimondo vinavyoanguka baharini? .....
- (ii) Je, ni msamiati gani ambao unamaanisha matukio mabaya yanayosababishwa na nguvu za asili zinazotokea ghafla au hatua kwa hatua na kusababisha maafa? .....

SEHEMU C (Alama 10)
Jibu maswali **yote** katika sehemu hii.

7. Jibu maswali yafuatayo kwa kujaza majibu kwenye nafasi zilizoachwa wazi:
- (i) Eleza kwanini tunapaswa kulinda tabaka la ozone? .....
- .....
- (ii) Ikiwa umbali halisi ardhini kutoka Majengo mpaka Mbuyuni ni 15km, kama kipimo kwenye ramani ni 1:50000. Tafuta umbali kwenye ramani? .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- (iii) Taja faida mbili za sekta ya utalii Tanzania:
- (a) .....
- (b) .....
- (iv) Taja fursa mbili za kiuchumi zinazopatikana katika maeneo yenye mito na bahari:
- (a) .....
- (b) .....
- (v) Taja nchi moja iliyopata uhuru wake kwa njia ya mapinduzi? .....